

Legislație românească actuală de bibliotecă

Conf. dr Mircea Regneală

Prăbușirea comunismului a produs în societatea românească schimbări esențiale. Bibliotecile, ca elemente fundamentale ale suprastructurii culturale, nu puteau fi excluse din acest proces de înnoire alături de alte instituții românești. Primul lucru pe care l-au cerut bibliotecarii, ca și în alte sectoare, a fost anularea principalelor legi care împiedicau dezvoltarea firească a profesiei și a instituției bibliotecare.

Printr-o serie de hotărâri și ordine ale organelor responsabile, ca urmare a inițiativei directe a bibliotecarilor, în cursul anului 1990, au apărut modificări importante în biblioteconomia românească. Astfel, Biblioteca Centrală de Stat și-a schimbat numele în ceea ce în realitate era, Biblioteca Națională a României; principalele rețele de biblioteci, cea publică și cea de învățământ, și-au sporit efectivul și și-au diversificat activitățile; s-a recreat învățământul biblioteconomic de nivel postliceal, colegial și universitar punându-se astfel bazele unui nou statut al profesiei; s-au înființat două asociații profesionale: Asociația Bibliotecarilor din Învățământ – România (ABIR) și Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (ANBBPR), al căror principal scop este ridicarea profesiei de bibliotecar la standarde europene.

Reforma, care a cuprins toate sferile societății românești, s-a făcut prezentă și în biblioteci. Acestea au dobândit o anumită libertate, care le-a permis să-și revizuiască fondurile prin eliminarea din colecții a anumitor publicații și introducerea altora, conform cerințelor utilizatorilor. Multe biblioteci au devenit autonome din punct de vedere juridic. Dar aceste instituții, așa cum s-a văzut în prima parte a acestui studiu, spre a-și desfășura optim activitatea, au nevoie de legi și regulamente specifice. Înlocuirea vechilor legi, devenite inoperante, cere însă timp și bunăvoința autorităților, iar acestea, în momentul pe care îl traversăm, au alte priorități.

După o perioadă relativ scurtă de speranțe în revirimentul activității bibliotecare, 1990-1993, au urmat ani de restriște, când situația, în unele locuri, a ajuns mai rea decât înainte de 1989. Vechile decrete privind reducerea alocațiilor bugetare, care afectau deopotrivă cartea și bibliotecarul, au fost reinstalate sub o altă denumire.

Ce s-a realizat de fapt în domeniul legislației de bibliotecă după 1989? Nu lucruri spectaculoase! Nu au apărut acele legi fundamentale care pot să schimbe cursul dezvoltării bibliotecilor românești.

Prima lege semnată de Consiliul Provizoriu de Uniune Națională în care se vorbește și de biblioteci este Decretul-lege nr. 141/1990 *privind organizarea activității de informare și documentare*. Aceasta lege care înlocuiește Decretul nr. 138/1974 preconiza crearea Sistemului Național de Informare și Documentare (SNID), organism destinat să funcționeze pe baza autonomiei unităților componente. În Articolul 2 al acestei legi se precizează că în alcătuirea SNID vor intra INID, IRS, OSIM, dar și Biblioteca Națională, Biblioteca Academiei, BCU din București și Muzeul Național.

Pentru fundamentarea și elaborarea programelor care decurg din obiectivele acestui sistem național urma să se constituie Consiliul Științific al Sistemului Național de Informare și Documentare al cărui regulament trebuia să fie aprobat de Guvernul României. Din această atât de promițătoare lege nu s-a ales de fapt nimic. INID, care urma să coordoneze activitățile precizate în lege, abia supraviețuiește în condițiile absenței oricărei finanțări din partea statului.

Ordinul nr. 252/1991 al Secretariatul General al Guvernului are în vedere *clădirile în care își desfășoară activitatea instituțiile culturale*, între care se numără și bibliotecile. Acest ordin prevede că schimbarea destinației acestor clădiri se poate face numai pe baza aprobării secretariatului general al guvernului la propunerea bine motivată a prefecturilor, Primăriei Municipiului București sau a ministerelor ori altor organe de stat în subordinea cărora se află unitatea sau instituția deținătoare a bunului în cauză (Art. 1).

Prefecturile au obligația de a nu emite nici o autorizație pentru efectuarea lucrărilor de transferare a acestor clădiri, fără aprobarea secretariatului general al guvernului (Art. 2). Este o măsură bine venită, întrucât după 1990 s-au făcut numeroase abuzuri legate de scoaterea institutelor culturale de către proprietari din spațiile în care funcționau.

Următoarele două ordonanțe guvernamentale, publicate la interval de 3 zile una de cealaltă, prezintă un interes special pentru bibliotecă.

Întrucât problema *recuperării publicațiilor de la cititori* după 1989 devine și mai gravă, Ministerul Culturii prin Adresa nr. 14.415/1992 recomandă bibliotecilor publice încheierea unui angajament cu cititorul prin care acesta din urmă să se oblighe ca, în caz de pierdere a unei cărți împrumutate, să achite de 100 de ori (sau chiar mai mult) contravaloarea cărții respective. Acest angajament devine titlu executoriu în instanță, biblioteca putând solicita organului judecătoresc instituirea unei rețineri pe venitul debitorului (cititorului) în conformitate cu *Codul de Procedură Civilă* în vigoare. Nu avem informații în ce măsură această recomandare a fost aplicată și la ce rezultate s-a ajuns. Ne exprimăm rezerva însă față de această soluție extremă care poate îndepărta utilizatorul de bibliotecă. Cititorul trebuie tratat ca o entitate distinctă, și măsurile coercitive trebuie aplicate diferențiat, în urma analizei fiecărui caz.

În domeniul biblioteconomiei școlare, Ordinul ministrului educației naționale nr. 36.293/1993 care fixează o nouă *normă bibliotecarilor școlari* a lăsat pe drumuri mulți bibliotecari. Astfel, se acordă o normă întreagă numai dacă biblioteca deține 10.000 de volume și are înscriși 900 de cititori, elevi și cadre didactice ale școlii. Norma posturilor de bibliotecar – se precizează în acest ordin – se poate face luându-se în calcul media indicatorilor pe inspectorat. Ca urmare, se pot norma posturi de bibliotecar renunțând la fracțiunile de normă de bibliotecar plătite cu ora la alte instituții de învățământ, lucruri care, în practică, cu câteva excepții, nu s-au realizat. În urma aplicării acestui ordin, făcută fără consultarea specialiștilor în domeniu, licee cu tradiție sau alte unități școlare prestigioase au fost puse în situația de a-și pierde posturile de bibliotecari, chiar dacă dețineau publicații patrimoniale. Această măsură aplicată mecanic a adus și continuă să aducă mult rău bibliotecilor școlare. O judecată normală, care să aprecieze cu justețe aportul bibliotecii în instrucția școlară, nu ar trebui să lipsească nici un liceu, de exemplu, indiferent de numărul de cititori potențiali sau de volume, de bibliotecar cu normă întreagă. Și acest ordin, este făcut fără consultarea specialiștilor în domeniu, întrucât utilitatea unei biblioteci este dată de indicele de frecvență și de consultarea colecțiilor și nu de numărul cititorilor înscriși.

După 1990 au apărut regulamente noi pentru principalele tipuri de bibliotecă. Le vom prezenta în ordinea apariției lor.

Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor publice de stat a fost aprobat prin Ordinul ministrului culturii nr. 452/1992. Potrivit acestui regulament, o bibliotecă publică, trebuie să dețină cel puțin 3000 volume cărți (Art. 2). Bibliotecile județene au sediile în municipiile reședință ale județelor și îndeplinesc funcția de bibliotecă publică de stat pentru municipiile respective (Art. 4). Bibliotecile județene asigură asistență de specialitate pentru bibliotecile municipale, orășenești și comunale (îndrumare pe teren, materiale metodologice, studii, cercetări, perfecționare profesională). Coordonarea activității bibliotecilor revine consiliului de administrație, constituit conform legii (Art. 12). Personalul de execuție este format în principal din bibliotecari cu studii de specialitate și mănuiitori. Ne întrebăm, *mănuiitorii* ce sunt de fapt, deoarece nu sunt incluși în nici un nomenclator de funcții? Din câte știm, în cartea de muncă apar tot ca bibliotecari. Se mai pot încadra pe o perioadă nedeterminată în bibliotecile publice, spre deosebire de bibliotecile din învățământ, și absolvenți ai unor instituții de învățământ superior, sau a unor licee de altă specialitate, cu condiția perfecționării prin cursuri sau alte forme stabilite prin lege (Art. 14). Bibliotecile județene sunt obligate să trimită câte un exemplar din programele și statistica anuală direcției de specialitate din Ministerul Culturii (Art. 20). Orarul de funcționare se stabilește astfel: 50 de ore săptămânal pentru secțiile în care se lucrează în 2 schimburi și 30 de ore săptămânal pentru secțiile în care se lucrează într-un singur schimb.

Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecii școlare a fost aprobat prin Ordinul ministrului învățământului, nr. 6566/17 iunie 1994. Potrivit acestui regulament, biblioteca școlară funcționează în unitățile de învățământ *primar, gimnazial, liceal, profesional* și în celelalte unități de învățământ preuniversitar. Ea este destinată sprijinirii procesului instructiv-educativ, satisfacerii cerințelor de informare documentară, de lectură și de studiu ale elevilor, cadrelor didactice și celorlalte categorii de personal din unitatea de învățământ în care funcționează (Art.2). Biblioteca unității școlare coordonatoare asigură o completare periodică a fondurilor de publicații și acordă asistență de specialitate bibliotecilor școlare din satele aparținătoare. În mediul rural, la biblioteca școlară din satele aparținătoare, are acces întreaga populație, cu condiția ca, pe cât posibil, circuitul cititorilor adulți să nu afecteze

circuitul școlar (Art. 5). În activitatea sa, biblioteca poate fi sprijinită de un colectiv de cadre didactice din care să facă parte cel puțin câte un profesor de la disciplinele cu cea mai mare pondere în formarea tinerilor, precum și cel puțin un reprezentant al comunității locale, preferat dintre părinții elevilor (Art. 8). Probabil că autorii regulamentului s-au gândit la un comitet de sprijin al bibliotecii sau comisii de bibliotecă, cum exista înainte de 1944 și cum există astăzi în unele biblioteci de facultate. Biblioteca școlară trebuie să dispună de un fond corespunzător de cărți, de minimum 10 volume în medie pentru un elev. La constituire, o bibliotecă școlară va avea o dotare de minimum 3 volume în medie pentru un elev, urmând ca raportul de 10 volume în medie pe elev să fie atins progresiv, în cel mult cinci ani

(Art. 9). Spațiul corespunzător bibliotecii va cuprinde cel puțin două încăperi – una pentru depozitarea suporturilor informaționale iar cealaltă pentru lectura în sală. Dacă școala nu dispune de spațiu pentru bibliotecă, colecțiile bibliotecii școlare se depozitează în spații asigurate prin grija comunității locale, în imediata apropiere a școlii (Art. 10). Încadrarea bibliotecilor școlare va fi făcută de bibliotecari cu normă întreagă, jumătate de normă sau de cadre didactice cu indemnizație de bibliotecar (Art. 12). Perfecționarea bibliotecarilor școlari se realizează prin studiu individual, cursuri de perfecționare, schimburi de experiență etc. organizate în cadrul caselor corpului didactic de inspectoratele școlare județene și de Ministerul Învățământului prin Biblioteca Centrală Pedagogică (Art. 16). Pentru cărțile nerestituite după a doua somație, pierdute sau deteriorate de cititori, se percepe de la aceștia atât valoarea reactualizată a cărților, în funcție de prețurile medii în vigoare, pentru lucrări de același gen, la data constatării contravenției, cât și o amendă reprezentând 1-3 ori prețul mediu actual al acesteia (Art. 76).

Regulamentul de organizare și funcționare a Bibliotecii Naționale a României este aprobat prin Ordinul nr.1086/1995 al ministrului culturii. Față de regulamentele anterioare, *noul regulament accentuează funcțiile naționale ale acestei instituții*, între care cele de depozit legal, de centru național pentru schimbul internațional de publicații, de centru național pentru împrumutul internațional de publicații. În Articolul 72 sunt precizate atribuțiile Biroului rezerva națională de tipărituri:

- de a prelua de la bibliotecile de toate categoriile și alte instituții publicații devenite disponibile și pe cele intrate în patrimoniul statului prin hotărâri judecătorești;

- de a întocmi și transmite periodic bibliotecilor din țară cataloage și liste ale disponibilităților;
- de a stabili criterii de casare a publicațiilor;
- de a redistribui excedentul de exemplare care nu sunt utile Bibliotecii Naționale sau schimbului altor biblioteci (Art.72).

Biblioteca Națională asigură asistență tehnică de specialitate în probleme de informatizarea bibliotecilor sau patologia și restaurarea publicațiilor (Art.78, Art.90).

Atribuții importante revin Serviciului studii, cercetare și dezvoltare în biblioteconomie care trebuie să cerceteze stadiul actual și tendințele de dezvoltare ale bibliotecilor și biblioteconomiei mondiale în vederea implementării în România a soluțiilor optime:

- de a asigura baza documentară de date în domeniul bibliologiei și documentării;
- de a elabora și edita manuale și alte lucrări de specialitate;
- de a acorda asistență metodologică bibliotecilor de orice categorie în toate problemele privind știința bibliotecii;
- de a colabora la întocmirea și aplicarea programului național și a programelor speciale de formare și perfecționare a personalului de specialitate din biblioteci;
- de a propune și organiza *seminarii, colocvii, sesiuni științifice (Art. 91)*.

Ne întrebăm, pe bună dreptate, câte din aceste funcții sunt îndeplinite cu adevărat?

Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor centrale universitare și a bibliotecilor institutelor de învățământ superior a fost aprobat prin Ordinul ministrului învățământului, nr. 3586 din 10 aprilie 1996.

Coordonarea activităților bibliotecilor centrale universitare și a bibliotecilor de învățământ superior se asigură de către Ministerul Învățământului, care se consultă cu Consiliul Național al Bibliotecilor din Învățământ (Art. 2). Bibliotecile centrale universitare sunt instituții de importanță națională, cu personalitate juridică, direct subordonate ministerului învățământului (Art. 4). Bibliotecile institutelor de învățământ superior, fără personalitate juridică, sunt subordonate institutelor de învățământ superior respective (Art.6). Bibliotecile

centrale universitare acordă sprijin metodologic bibliotecilor de învățământ superior din zonele de îndrumare stabilite de Ministerul Învățământului (Art. 7). Bibliotecile institutelor de învățământ superior asigură accesul la documentele proprii studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii de personal din instituția de învățământ superior respectivă. Pentru alte categorii de utilizatori se pot percepe taxe în condițiile legii (Art. 8). Bibliotecile universitare cooperează cu personalul didactic, cercetători, alți specialiști pentru selecția documentelor românești și străine, evaluarea periodică a colecțiilor (Art. 10). Bibliotecile centrale universitare acordă asistență metodologică în activitățile de biblioteconomie și instruire profesională personalului institutelor de învățământ superior din zonele de îndrumare stabilite de Ministerul Educației Naționale; asigură calificarea și perfecționarea personalului propriu prin organizarea de cursuri de biblioteconomie și informare documentară; din consiliul științific al bibliotecilor centrale universitare fac parte persoane propuse de directorul general prin consultarea instituțiilor de învățământ superior din centrele universitare respective (Art. 21). Documentele care nu pot fi recuperate de la utilizatori din motive probate cu acte (decese, calamități, incendii etc.) vor fi scăzute din registrele de evidență ale bibliotecii cu aprobarea celor în drept pe baza unor acte justificative (Art. 28).

Dacă analizăm critic aceste regulamente, constatăm, cu regret, ca ele nu se aplică decât parțial în activitatea bibliotecilor respective. Un regulament ar trebui aplicat *ad literam*. Aceste regulamente nu se aplică integral, pentru că obiectiv nu se pot aplica, condițiile nu permit aceasta. În această situație, nu ar trebui făcute alte regulamente, realiste?

După îndelungi amânări, conform Legii învățământului nr. 84/1995 s-a înființat Consiliul Național al Bibliotecilor din Învățământ (CNBI), organ consultativ al Ministerului Educației Naționale. Prin Ordinul ministrului educației naționale, nr. 3049/8 ianuarie 1998 este aprobat *Regulamentul de organizare și funcționare a CNBI*. Consiliul Național al Bibliotecilor din Învățământ urmează a se ocupa de toate problemele esențiale ale biblioteconomiei școlare și universitare:

- elaborează strategia de dezvoltare a bibliotecilor și a altor structuri de informare documentară din sistemul național de învățământ, precum și programe de modernizare și informatizare a acestora;

- participă la elaborarea proiectelor de acte normative privind organizarea, funcționarea și finanțarea bibliotecilor și a altor structuri de informare și documentare din învățământ, precum și salarizarea personalului acestora;
- formulează propuneri privind dezvoltarea construcțiilor de biblioteci din învățământ, îmbunătățirea proiectelor de construcții existente; întocmește studii și sinteze privind situația actuală și de perspectivă în bibliotecile din învățământ, formarea și perfecționarea personalului acestor biblioteci;
- elaborează criterii de evaluare a dotării bibliotecilor școlare și universitare, precum și recomandări privind asigurarea resurselor materiale și financiare ale bibliotecilor respective.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor, „CNBI își constituie comisii de specialitate, numite dintre membrii săi, completate cu experți din afara consiliului. Aceste comisii au următoarele atribuții: supun CNBI lista problemelor care trebuie soluționate în mod prioritar; propun soluții de rezolvare a acestora; formulează propuneri privind resursele umane și financiare necesare bibliotecilor”. Prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 3094 din 8 ianuarie este aprobat Consiliul CNBI format din 31 de membri, iar prin Ordinul aceluiași ministru nr. 3313 din 23 februarie 1998 biroul executiv și secretarul permanent.

Un alt document în sprijinul bibliotecarilor din învățământ este Ordonanța guvernului României nr. 84/25 august 1998 privind *constituirea Fondului de susținere a bibliotecilor din învățământ*. Acest fond urmează a fi utilizat „pentru modernizarea bibliotecilor, inclusiv informatizarea și dotarea cu publicații și echipamente specifice, și pentru constituirea, amenajarea și dezvoltarea spațiilor necesare acestora,,. Fondul, potrivit Ordonanței, urmează a se constitui „din sponsorizări și donații, din împrumuturi externe, contractate în condițiile legii de către Ministerul Educației Naționale și garantate de către Ministerul Finanțelor”. În Articolul 3 se precizează și alte tipuri de venituri care pot sprijini bibliotecile:

- tarife percepute de la alte categorii de utilizatori decât cei prevăzuți în regulamentele proprii de organizare și funcționare ale bibliotecilor de învățământ superior, a Bibliotecii Pedagogice Naționale și ale bibliotecilor caselor corpului didactic;

- fonduri obținute din valorificarea lucrărilor bibliografice și de informare documentară publicate și a lucrărilor elaborate de acestea: granturi, servicii de reprografie și multiplicare făcute pentru utilizatori; sume reprezentând contravaloarea taxelor poștale pentru împrumut interbibliotecar de documente, precum și accesul la bazele de date internaționale.

În Articolul 4 se precizează că MEN gestionează fondurile obținute pe care le repartizează bibliotecilor și celorlalți ordonatori de credite.

În *Metodologia de aplicare a Ordonanței nr. 84* sunt precizate criteriile și cerințele obligatorii pentru toate bibliotecile din rețeaua învățământului prevăzute în acest document guvernamental. În privința contractelor de sponsorizare se arată că acestea trebuie făcute conform Legii nr. 32/19 mai 1994, modificată prin Ordonanța guvernului nr. 36/1998, precizându-se destinația expresă a sumelor primite de la sponsori. Biblioteca primitoare va informa sponsorul de utilizarea reală a sumei.

În privința tarifelor, deși Ordonanța prevede că ea se va aplica numai utilizatorilor nespecifici bibliotecii respective, metodologia se abate de la acest document, prevăzând tarife și pentru utilizatorii specifici, atât pentru accesul în bibliotecă cât și pentru împrumutul interbibliotecar.

Metodologia mai prevede încasări din realizarea unor lucrări solicitate de utilizatori (traduceri, bibliografii, sinteze documentare etc.), participarea bibliotecilor la activități de cercetare și documentare, recuperarea valorii actualizate a publicațiilor pierdute sau deteriorate, organizarea de cursuri profesionale, închirieri de spații.

Metodologia modifică hotărârea ordonanței ca MEN să facă redistribuirea sumelor încasate, delegând pe ordonatori secundari și terțiari de credite dreptul de a decide, conform autonomiei universitare, cu privire la folosirea resurselor extrabugetare obținute. Trebuie însă raportat Ministerului Educației Naționale modul de utilizare a fondului constituit. De asemenea banii necheltuiți într-un an pot fi raportați în anul următor, cu aceeași destinație.

Cadrul organizatoric al desfășurării activității de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului din domeniul culturii și artei este reglementat prin Ordinul nr. 111/1995 al ministrului culturii. Potrivit acestui ordin (în comentariul nostru vom avea în vedere doar bibliotecile) directorii și directorii adjuncți ai bibliotecilor publice, alte categorii de

personal bibliotecar, vor fi perfecționați prin Centrul de Perfecționare a Personalului din Cultură și Artă de pe lângă Ministerul Culturii. Se prevede, de asemenea, posibilitatea perfecționării la locul de muncă pentru bibliotecarii începători (Art.1).

Personalul nou-încadrat pe funcții de specialitate în biblioteci, inclusiv cel transferat fără studii de specialitate, trebuie să parcurgă, în primii trei ani de la încadrare, un program de inițiere și formare în domeniu. Programul se va chema *Bazele biblioteconomiei*. Absolvirea acestui program este o condiție a menținerii în funcție a persoanei respective (Art. 2). Personalul de specialitate cu vechime îndelungată în bibliotecă va parcurge din patru în patru ani un program de dezvoltare profesională (specializare). Absolvirea acestui program condiționează înscrierea la examenul pentru o treaptă superioară de salarizare în viitorii patru ani și se constituie ca primă condiție pentru menținerea în funcție a personalului respectiv (Art. 3). În caz de nepromovare, programul și examenul de absolvire se poate repeta o singură dată (Art. 4). La examenul de promovare vor fi luate în calcul calificativele obținute la absolvirea programului de dezvoltare profesională, precum și calificativele obținute la locul de muncă. Pentru examenul de promovare se cere elaborarea unor lucrări personale pe o tematică stabilită în funcție de cerințele locului de muncă și avizată de biblioteca județeană și inspectoratul județean de cultură (Art. 5).

Programele de inițiere și perfecționare permanentă pot căpăta diferite forme: cursuri, seminarii, interviuri, stagii de specialitate etc. și vor fi stabilite de direcția de specialitate a Ministerului Culturii (Art. 6). Personalul încadrat pe ultimele trepte de salarizare nu este obligat să parcurgă, în ultimii cinci ani dinaintea pensionării programul de dezvoltare profesională (Art. 7). Fondurile privind pregătirea și perfecționarea personalului vor fi suportate de instituția trimițătoare sau de cursanți (Art. 11). Personalul care urmează programul finanțat de instituție este obligat să semneze un act adițional la contractul de muncă prin care se angajează, în cazul transferului în alt domeniu sau desfacerea contractului de muncă într-o perioadă de patru ani de la absolvire să restituie integral cheltuielile de perfecționare (Art. 13).

Ordinul este însoțit de două anexe:

- În *Anexa 1 a* sunt enumerate categoriile de personal care vor fi pregătite prin programe de inițiere și formare. Acestea sunt:

directori, directori adjuncți, șef serviciu, șef birouri, bibliotecari și bibliografi (cu excepția absolvenților de învățământ bibliologic), conservatori, restauratori etc.

- În *Anexa 1 b* sunt prezentate categoriile de personal care au absolvit programul de inițiere și formare și care vor fi cuprinse în programul de dezvoltare profesională. Sunt aceleași persoane ca în *Anexa 1 a*, inclusiv directorii Bibliotecii Naționale la care se adaugă și absolvenții formelor de învățământ bibliologic.

Ordinul nr. 1029/1996 al ministerului culturii fixează *tarifele pentru serviciile și activitățile depuse de Centrul de Perfecționare a Personalului din Cultură și Artă de Pregătire Postliceală și Postuniversitară.*

Formarea profesională continuă prin sistemul educațional este reactualizată prin Ordonanța Guvernului nr. 102 din 27 august 1998.

Potrivit acestei ordonanțe, formarea profesională continuă asigură completarea educației de bază *prin educația recurentă sau compensatorie.*

În Articolul 2 se precizează că formarea profesională continuă se realizează prin programe specifice, inițiate și organizate de instituții publice și organisme private cu activitate în domeniu, în spiritul parteneriatului social, folosind metode interactive cu accent pe domeniile multimedia (educație prin corespondență, educație la distanță, videoconferințe, instruire asistată de calculator). Ca element de noutate, trebuie precizat că apar pentru prima dată organismele private în activitatea de educație continuă.

Aceste programe de formare profesională continuă se asigură de la bugetul de stat sau bugetele locale, contribuții ale participanților, organizații sindicale și patronale și din diferite alte fonduri.

Sunt nominalizate tipurile de organisme care pot, potrivit legii, realiza formarea profesională continuă. Ele trebuie să fie organizate ca persoane juridice de drept public sau privat, în condițiile legii. Aceste organisme aparțin instituțiilor de învățământ din sistemul preuniversitar și superior, dar și școlilor populare de artă și caselor de cultură, bibliotecilor, muzeelor, centrelor pentru formarea profesională continuă din Ministerul Educației Naționale, Ministerul Culturii și a altor ministere, asociațiilor profesionale.

Articolul 7 aduce elemente noi în politica de perfecționare profesională, în acord cu practicile din Comunitatea Europeană. Astfel, formatorii, care pot fi specialiști români sau străini, nu vor mai presta această muncă în cadrul obligațiilor de serviciu, ca până acum, ci vor fi „remunerați conform legislației în materie”.

Ordinul precizează că *metodologia, criteriile de autorizare a instituțiilor în domeniul formării profesionale continue* sunt elaborate (după caz) de Ministerul Educației Naționale sau Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Ministerul Educației Naționale este însă cel care autorizează instituțiile implicate în procesul de formare profesională.

Ordonanța Guvernului nr. 9/1992 privind *organizarea statisticii publice*, prezintă interes și pentru biblioteci, întrucât statistica de bibliotecă este unul din principalii indicatori ai activității acestor instituții culturale, recomandați pe plan internațional.

Potrivit acestei ordonanțe, statistica publică în România este organizată de Comisia Națională pentru Statistică și aparatul său teritorial. Prin consultarea ministerelor și organismelor interesate, organul central stabilește sistemele de indicatori, nomenclatoarele, clasificările, metodologiile, tehnicile de înregistrare și prelucrare, prelucrarea și difuzarea datelor, astfel încât să se asigure deplina obiectivitate și realitate a cercetărilor statistice (Art.2). Persoanele juridice au obligația să organizeze astfel activitatea proprie astfel încât să poată comunica serviciilor de statistică publică, datele în forma și la termenele stabilite prin normele emise (Art.18). Refuzul, întârzierea transmiterii datelor statistice, comunicarea de date eronate sau incomplete, refuzul de a prezenta organelor de control statistic materialele și evidențele necesare verificării datelor statistice, neaplicarea măsurilor dispuse de organele de control statistic, constituie contravenție și se sancționează cu amendă (Art. 19). Toate acestea trebuie aplicate și în biblioteci și este bine să fie cunoscute și respectate de toți bibliotecarii. Activitatea statistică în bibliotecă trebuie să-și găsească loc în toate regulamentele rețelelor de bibliotecă și ale unităților bibliotecare și să fie supusă controlului organelor ierarhice.

Ordonanța Guvernului nr. 19 privind *activitatea de standardizare în România*, publicată în *Monitorul Oficial* nr. 212 din 28 august 1992 trebuie, de asemenea, să fie cunoscută și aplicată în biblioteci, întrucât activitatea profesională dintr-o bibliotecă trebuie să se realizeze pe baza unor standarde specifice.

Standardizarea constituie o problemă de stat (Art.1). În România se elaborează *standarde române* care se aplică pe plan național și *standarde profesionale* care se aplică în anumite domenii de activitate (Art.3.). Coordonarea și efectuarea activității de standardizare se realizează de către Institutul Român de Standardizare, organ de specialitate al administrației publice centrale, aflat în subordinea guvernului (Art. 4). În *domeniul bibliotecilor* există un comitet tehnic național format din cei mai reputați specialiști ai domeniului care coordonează elaborarea standardelor în biblioteconomie și informare documentară. *Caracterul de obligativitate pentru standardele române se stabilește odată cu aprobarea lor de către Institutul Român de Standardizare, pe baza avizului ministerelor sau altor organe interesate* (Art.19). Încălcarea dispozițiilor prevăzute în această ordonanță atrage răspundere materială, civilă, disciplinară, contravențională sau penală, după caz, a celor vinovați (Art. 26). Acest lucru este bine să fie reținut, întrucât multe voci din domeniul informării afirmă că astăzi aplicarea standardelor în biblioteci și în alte instituții de informare este facultativă. Complet eronat, organizațiile profesionale în domeniu ar trebui să atragă atenția asupra consecințelor științifice și profesionale negative, în caz de nerespectare a standardelor. Un alt aspect care se cuvine a fi avut în vedere se referă la *standardele de stat (STAS) în vigoare care își mențin valabilitate până la revizuirea și transformarea lor în standarde române (SR)*(Art. 32).

Singura lege de după anul 1989 de care au beneficiat în mod deosebit bibliotecile este Legea nr. 111/1995 *privind constituirea, organizarea și funcționarea Depozitului legal de tipărituri și alte documente grafice și audiovizuale*. O lege care să clarifice și să reglementeze problemele legate de depozitul legal era necesară în condițiile dezvoltării sectorului privat de tipărituri, când numărul agenților economici din domeniul editorial era din ce în ce mai mare. Legea a fost gândită astfel încât să rezolve global și integral problemele privind depozitul legal, stabilind atribuțiile și competențele pentru beneficiari și, în același timp, obligațiile producătorilor. Fiind destinat să constituie în timp mărturia cu valoare patrimonială a spiritualității românești, depozitul legal urma să beneficieze de autoritatea necesară și de o funcționare normală. Noua lege a fost concepută într-o structură piramidală. La baza se afla bibliotecile județene care primesc un exemplar din publicațiile editate în județul respectiv în

vederea constituirii depozitului legal local. Pe o poziție mediană se află bibliotecile beneficiare ale acestui drept, respectiv Biblioteca Academiei Române, bibliotecile centrale universitare din Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Biblioteca Universității din Craiova, iar în vârful piramidei, Biblioteca Națională care funcționează ca agenție națională pentru depozitul legal.

În această calitate Biblioteca Națională are următoarele atribuții:

- asigură controlul bibliografic național asupra tipăriturilor;
- atribuie număr de depozit legal, numere internaționale standard ale cărții (ISBN) și ale publicațiilor seriale (ISSN) și întocmește catalogarea în publicare;
- urmărește modul în care persoanele fizice și juridice, desemnate să efectueze trimiteri de depozit legal, se conformează acestei obligații și dispune în consecință;
- urmărește modul în care bibliotecile beneficiare conservă, prelucrează și organizează cărțile și alte materiale primite cu titlu de depozit legal;
- reține, prelucrează și conservă, ca fond intangibil, câte un exemplar din cărțile și materialele primite cu titlul de depozit legal și distribuie celelalte exemplare următorilor beneficiari: Biblioteca Academiei Române, bibliotecile centrale universitare din Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Biblioteca Universității din Craiova, Biblioteca documentară „Mihai Eminescu” din Ipotești, Județul Botoșani (numai lucrările care cuprind opere sau referințe Mihai Eminescu).

Fără îndoială, apariția Legii depozitului legal, în climatul de confuzie editorială națională, instalat după 1990, trebuie salutăată. Această lege însă, făcută în grabă, fără consultarea tuturor rețelelor de biblioteci și a specialiștilor de marcă, are regretable lacune.

Încă din Articolul 1 se precizează că depozitul legal funcționează ca fond intangibil. Dacă este așa nu înțelegem când și de către cine acest fond poate fi folosit? Cui și la ce servește? Or, se știe că în întreaga lume depozitul legal este consultabil în anumite condiții, doar că nu se împrumută la domiciliu. De asemenea, categoriile de documente care urmează a se constitui în depozit legal cuprind mai ales documente clasice, neincluzând multe din documentele moderne, iar cele menționate poartă denumiri neconforme cu standardele ISO.

Legea era însă necesară întrucât, datorită nerespectării depozitului legal, Ministerul Culturii a simțit nevoia să emită două ordine: Ordinul nr. 66/1991 și Ordinul nr. 481/1992. Conform Ordinului 66/1991, instituțiile interne aveau obligația de a trimite cu titlu de depozit legal 22 de exemplare – cărți, broșuri, publicații periodice, calendare, albume, hărți, atlase, cărți pentru ilustrate; 9 exemplare – portrete, tablouri, programe spectacole, afișe, materiale de publicații, producții software; 1 exemplar – teze de doctorat, videocasete. Firește că numărul prea mare de exemplare solicitate a făcut ca acest ordin să nu fie respectat. Prin cel de-al doilea ordin se revine asupra obligației de depozit legal în vederea „conservării fondului național de tipărituri și alte materiale grafice și audiovizuale”, dar fără efectul scontat.

Regulamentul de acordare a *sporurilor la salariile de bază*, în conformitate cu Articolul 8 din Hotărârea Guvernului nr. 281/1993, prevede un spor de până la 15% din salariul de bază pentru cei care lucrează în activitatea de conservare și restaurare în biblioteci și un spor de până la 10% din salariul de bază pentru cei care lucrează în depozitele de carte veche. De acest spor beneficiază un număr mic de bibliotecari, de regulă cei din marile biblioteci unde există asemenea activități.

Ca urmare a noii situații create după 1990, prin Legea nr. 54/1994 se modifică Legea nr. 22/1969 privind *angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste*. În primul rând, se înlocuiește sintagma „organizații socialiste” din titlul și cuprinsul legii cu termenii „agenți economici, autorități sau instituții publice”. Dacă în vechea lege garanțiile gestionare ale bibliotecarilor trebuiau depuse la CEC și cu o dobândă mult redusă față de cea dată altor depunători la bancă, noua lege înlătură această nedreptate permițând garanțiile în numerar atât la Casa de Economii și Consemnațiuni cât și la alte bănci cu „o dobândă anuală, stabilită de depunătorul garanției, care nu poate fi mai mică decât dobânda pentru depozitele la termen pe un an”.

Prin Legea nr. 15/1994 *privind amortizarea capitalului imobilizat în active corporale și necorporale*, completată prin Ordonanța Guvernului nr. 54/1997 și Hotărârea Guvernului nr. 684/1998 prin care cărțile, revistele și celelalte documente grafice și audiovizuale, cu excepția celor înregistrate în patrimoniul de stat, aflate în inventarul de bibliotecă, continuă să rămână pe mai departe mijloace fixe. Ele sunt

încadrate în grupa 6 de clasificare, intitulată „Mobilier, aparatură, birotică, sisteme de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale”, având o durată normală de funcționare de 15 ani. Această durată este absolut nefirească dată fiind uzura rapidă, în numai câțiva ani, a unor publicații. Gradul de uzură avansat a multor publicații denotă faptul că publicațiile respective au circulat intens și, în consecință, că biblioteca și-a îndeplinit misiunea de a difuza cartea în rândul cititorilor. Legea însă te obligă să păstrezi publicația în bibliotecă, chiar dacă ea este atât de uzată încât nu mai poate fi citită sau chiar dacă conținutul ei a devenit demult perimat. Prin urmare trebuie păstrate 15 ani publicații cu valoare adesea efemeră. Suntem printre puținele țări din lume care avem o asemenea lege dăunătoare dezvoltării firești a bibliotecilor, prin creștere, actualizare și eliminare a publicațiilor.

Ordinul ministrului culturii nr. 2062/2000 pentru aprobarea *Normelor Metodologice privind evidența, gestionarea și inventarierea documentelor specifice bibliotecilor publice* încearcă o anumită îndreptare a acestei situații, dar, așa cum indică titlul, numai pentru bibliotecile publice. Astfel, în Articolul 15 se precizează că durata de utilizare a documentelor din bibliotecă se stabilește în funcție de valoarea, circulația și gradul de uzură al acestora, după cum urmează.

- documente care fac parte din patrimoniul cultural național și din depozitul legal local – nelimitată;
- documente care constituie colecțiile de bază ale bibliotecilor și care nu se împrumută la domiciliul beneficiarilor – 15 ani (în funcție de durata valorii informative a documentelor);
- documente care constituie colecțiile uzuale ale bibliotecilor și care se împrumută la domiciliul utilizatorilor, cu excepția documentelor care fac parte din colecțiile pentru copii – 5 ani;
- documente care fac parte din colecțiile pentru copii – 3 ani;
- publicații periodice de informație generală, în cazul bibliotecilor care nu constituie colecții de bază, în afară de cele colecționate pe profilul bibliotecilor și a actelor normative – 3 ani.

Se precizează că durata de utilizare pentru bunurile specificate mai sus se stabilește de la data intrării acestora în bibliotecă. Ne întrebăm, ce se întâmplă cu publicațiile deja intrate în bibliotecă, trebuie ele oare recategorisite și, de asemenea, dacă ministerul de finanțe va accepta acest ordin? În ce privește celelalte categorii de biblioteci, situația rămâne în continuare neschimbată.

În urma sutelor de proteste ale bibliotecarilor, bibliotecarii din rețeaua bibliotecilor publice, prin Ordinul nr. 2017/1997 al ministrului culturii, apoi și bibliotecarii din învățământ prin Ordinul nr. 5133/1997 al ministrului învățământului, nu mai sunt supuși obligației de constituire a garanțiilor bănești, abrogându-se dispozițiile Art. 14 din Legea nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor.

Conform acestor ordine bibliotecarii cu atribuții de gestionari trebuie să semneze un angajament prin care se obligă să suporte integral contravaloarea pagubelor produse din vina proprie asupra bunurilor care le sunt încredințate, în conformitate cu prevederile legale în vigoare. Au rămas cu garanții de un salariu, doar persoanele care aveau garanții mai mari de un salariu tarifar. Așteptăm ca și celelalte ministere precum și Academia Română, care au în subordine biblioteci să realizeze ordine similare. Nimeni însă nu are timp pentru această problemă „minoră”. Trebuie să adăugăm însă că organele financiare nu recunosc în toate cazurile valabilitatea acestor ordine.

Prin Ordinul ministrului culturii nr. 1015/1994 se stabilesc *Normele Metodologice privind completarea colecțiilor de cărți, periodice și alte documente grafice și audiovizuale ale bibliotecilor publice de stat*. Potrivit acestor norme, colecțiile bibliotecilor se structurează în:

- colecții de bază;
- colecții uzuale.

Colecțiile de bază sunt destinate consultării în sală și cuprind cărți (fără să se precizeze ce fel de cărți), periodice, alte documente grafice și audiovizuale, colecții speciale (publicații care fac parte din patrimoniul cultural național, fondul arhivistic național, lucrări cu caracter bibliofil, publicații de depozit legal) și literatură de referință. Colecțiile de bază ar cuprinde 1-2 exemplare din aceste tipuri de lucrări. Ne întrebăm, dacă biblioteca are un al treilea exemplar, ce ar face cu el?

Colecțiile uzuale sunt destinate împrumutului la domiciliu utilizatorilor și cuprind alte tipuri de documente

(Art. 3). Bibliotecile municipale, orașenești și comunale ar trebui să aibă, în categoria colecțiilor de bază numai lucrări de referință, iar colecții speciale numai în mod excepțional. Așadar, activitatea lor de

achiziții se va axa pe constituirea colecțiilor uzuale (Art. 4). Procesul de achiziție ar trebui să țină seama de standardele europene privind indicii de dotare cu cărți pe cap de locuitor (Art. 5). Se dau sume de achiziții pe locuitor pentru bibliotecile județene, în funcție de numărul de locuitori, pentru bibliotecile municipale și orășenești, precum și pentru bibliotecile comunale. Nivelul alocațiilor în localitățile cu minorități naționale și în cele balneo-climaterice se majorează cu până la 50%(Art. 6). Privite astăzi, după atâția ani de inflație, aceste sume sunt nerelevante.

Privitor la *reevaluarea publicațiilor* prin Adresa nr. 5069/1999 a Ministerului Culturii – bazată pe hotărârea Ministerului Finanțelor, publicată în *Monitorul Oficial* nr. 25/27 ianuarie 1994, se precizează că „bunurile distruse sau constatate lipsă din vina unor persoane se evaluează la valoarea de înlocuire în vigoare la date constatării pagubelor”. Ni se pare cea mai firească procedură și nu impunerea unor sume fixe de bani care devin nerelevante după o anumită perioadă de timp sau achitarea de 100 de ori a valorii cărții ca în Adresa ministrului culturii nr. 14 415/1992, comentată mai înainte.

Pentru bibliotecarii din rețeaua bibliotecilor din învățământ, apariția Legii nr. 84/1995 – *Legea învățământului* și a Legii nr. 128/1997 *privind statutul personalului didactic*, au o deosebită importanță. În *Legea învățământului*, Capitolul V este dedicat exclusiv bibliotecilor. Aici se precizează locul și rolul bibliotecilor de învățământ în școlile de toate gradele. În *Statutul personalului didactic*, bibliotecarii din învățământ, cărora li s-a recunoscut aportul în procesul de învățământ și cercetare, obțin titlul de cadre didactice auxiliare.

În Articolul 8 se face precizarea, extrem de importantă, că pentru ocuparea funcțiilor didactice auxiliare de bibliotecar, documentarist și redactor trebuie ca persoanele respective să fi absolvit cu examen de diplomă o instituție de învățământ, secția de biblioteconomie, sau alte instituții de învățământ ai căror absolvenți au studiat în timpul școlarizării disciplinele de profil din domeniul biblioteconomie. Pot fi ocupate aceste funcții, pe perioade determinate, de persoanele care au urmat un curs de inițiere în domeniu. Este pentru prima dată în istoria biblioteconomiei românești când funcția de bibliotecar, titular pe post, nu poate fi ocupată decât de cei care au studii de specialitate. Dacă și alte ministere care au posturi de bibliotecari în schema de funcționare ar proceda la fel, fără îndoială, statutul bibliotecarului român ar fi altul.

Ordonanța Guvernului nr.68 privind *protejarea patrimoniului cultural național* este publicată în *Monitorul Oficial* nr. 247 din 31 august 1994. În urma anulării vechii legi a patrimoniului, o nouă reglementare era absolut necesară.

Potrivit acestei ordonanțe patrimoniul cultural național este compus „din bunuri culturale mobile și imobile cu valoare deosebită, de interes public, care sunt mărturii de neînlocuit ale potențialului creator uman și relația sa cu mediul natural și cu mediul istoricește constituit de pe teritoriul României, ale istoriei și civilizației naționale și universale”.

Bunurile culturale se clasifică în:

- bunuri culturale mobile ;
- bunuri culturale imobile.

La Art.7, *pct. a*, bunurile culturale mobile cuprind instituții publice specializate. În rândul acestora sunt enumerate *colecțiile și bibliotecile*.

Prin această Ordonanță, Comisia Națională a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice devine Comisia Națională a Monumentelor Istorice primind atribuțiile de organ științific de specialitate al Ministerului Culturii și având rolul de consultanță și avizare științifică în domeniul cercetării, inventarierii, evidenței, evaluării, producției, conservării, restaurării, punerii în valoare și restabilirii monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice. De asemenea, Comisia Muzeelor și Colecțiilor se reorganizează în Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor, ca organism științific de specialitate al Ministerului Culturii, cu rol de consultanță și avizare în domeniul „evidenței, cercetării, evaluării, protecției, conservării, restaurării și punerii în valoare a bunurilor din patrimoniul cultural național mobil”.

Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor are mai multe atribuții în domeniul protejării patrimoniului cultural național mobil:

- avizează strategia în domeniile evidenței, cercetării, protecției, conservării, restaurării și punerii în valoare a bunurilor mobile de valoare;
- avizează norme metodologice legate de aceste probleme;
- avizează instituțiile care execută lucrări în domeniul bunurilor culturale mobile;
- avizează exportul temporar al bunurilor în baza acordului proprietarilor.

În domeniul protejării bunurilor din patrimoniul cultural național mobil, inspectoratele pentru cultură județene și al municipiului București, prin oficiile pentru patrimoniul cultural național județean și al municipiului București, au primit noi atribuții. Lor le revine sarcina eliberării, pe bază de expertiză, a Certificatelor de export definitiv sau a Certificatelor de export temporar.

În vederea conservării bunurilor culturale mobile, se atrage atenția asupra asigurării condițiilor permanente de climat nepoluat și microclimat controlat; asigurării condițiilor necesare pazei contra incendiilor (Art. 21). De asemenea, Ministerul Culturii a primit sarcina elaborării de norme și a unei metodologii specifice pentru conservarea bunurilor din patrimoniul cultural național.

Într-adevăr, prin Ordinul nr.1284 publicat în *Monitorul Oficial* nr. 332 din 4 decembrie 1996, Ministerul Culturii publică: *Normele metodologice privind criteriile unice de clasare a bunurilor culturale care fac parte din patrimoniul cultural național; Metodologia de eliberare a adeverințelor de export; Regulamentul privind desfășurarea activităților comerciale cu bunuri culturale.*

Metodologia face distincția între:

- *tezaurul patrimoniului cultural național*, din care fac parte valori culturale excepționale naționale și universale;
- *fond patrimonial cultural național*, cu valori de importanță națională;
- *patrimoniu cultural comun* în care sunt incluse valori de însemnătate locală, fără semnificații aparte.

Clasificarea în tezaur și fond este în funcție de elementele:

- importanța autorului;
- importanța istorică și documentară a obiectului;
- valoarea sa estetică și artistică;
- unicitatea;
- originalitatea și raritatea;
- starea de conservare.

În Articolul 8 se precizează că potrivit legii, patrimoniul cultural național mobil cuprinde:

- bunuri cu semnificație istorică documentară;

- bunuri cu semnificație artistică cu valoare etnologică, științifică și tehnică;
- monumente de arhitectură și tehnică populară.

La Articolul 9, în categoria bunurilor culturale cu semnificație istorică și documentară, la pct. b, bunuri cu valoare memorială, istorică, documentară, literar-artistică, sunt incluse:

- carte și carte veche, periodice, manuscrise, dactilograme;
- fotografii și filme color, clișee;
- înregistrări audio-video, partituri muzicale izolate și în colecție;
- cartografie.

În *Monitorul Oficial*, nr. 530/27 octombrie 2000 apare *Legea nr. 182 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil*. Potrivit noii legi, patrimoniul cultural național cuprinde 5 categorii mari de bunuri:

- bunuri arheologice și istoric-documentare de valoare deosebită sau excepțională;
- bunuri cu semnificație artistică, de valoare deosebită sau excepțională;
- bunuri cu semnificație etnografică de valoare deosebită sau excepțională;
- bunuri de importanță științifică, de valoare deosebită sau excepțională;
- bunuri de importanță tehnică, de valoare deosebită sau excepțională.

În categoria *bunurilor arheologice și istoric documentare de valoare deosebită sau excepțională* sunt cuprinse: manuscrise, incunabule, cărți rare și cărți vechi, cărți cu valoare bibliofilă; documente și tipărituri de interes special: documente de arhivă, hărți și alte materiale cartografice (Art. 3).

În primele două capitole ale legii se acordă o atenție deosebită cercetării, clasării și evidenței patrimoniului cultural național mobil. Clasarea patrimoniului național este o procedură de stabilire a bunurilor culturale mobile care fac parte din categoriile juridice ale patrimoniului cultural național mobil, fond și tezaur (Art. 10). Declanșarea procedurii

de clasare a bunurilor culturale mobile se face din oficiu sau la solicitarea persoanelor fizice și a celorlalte persoane de drept privat, proprietare ale bunului respectiv (Art. 11). Clasificarea se va efectua pe baza unui raport de expertiză întocmit de specialiști acreditați de Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor (Art. 12). Hotărârea de clasare va fi aprobată prin ordin al ministrului culturii, în cel mult 3 luni din momentul declanșării procedurii de clasare. Instituțiile publice deținătoare de bunuri culturale mobile, aparținând patrimoniului cultural național, inclusiv bibliotecile, au obligația de a constitui *evidența acestor bunuri* atât analitic, prin fișa standard, conform normelor emise de Ministerul Culturii, cât și sinoptic, prin banca de date, conținând și arhiva imagistică (Art. 13). Instituțiile deținătoare de bunuri aparținând patrimoniului cultural național au obligația de a asigura resursele financiare necesare în vederea constituirii evidenței informatizate. Pentru fiecare bun clasat, Ministerul Culturii va elibera un certificat de clasare și fișa standard a obiectelor (Art. 14). Aceste acte nu constituie un titlu de proprietate. Clasarea are ca efect înscrierea bunurilor culturale mobile în cele doua inventare:

- inventarul Fondului patrimoniului cultural național;
- inventarul Tezaurului patrimoniului cultural.

Centralizarea, evidența informatizată și administrarea documentelor care au stat la baza întocmirii inventarului se efectuează de Institutul de Memorie Culturală (Art. 15).

Capitolul III este destinat păstrării, depozitării și asigurării bunurilor culturale mobile. Deținătorii unor asemenea bunuri trebuie să asigure cele mai bune condiții de păstrare, conservare și, după caz, de depozitare, prevenind orice degradare, deteriorare sau distrugere a acestora. Ei trebuie să înștiințeze în termen de maximum 5 zile direcțiile județene pentru cultură și patrimoniu cultural național în cazul constatării unui pericol iminent de distrugere sau de degradare gravă a acestor bunuri. Între obligațiile deținătorilor sunt și acelea privitoare la achiziționarea și instalarea de sisteme antiefracție, antiincendiu și de asigurare a microclimatului pentru protecția bunurilor culturale mobile (Art. 22). Copiile, tirajele postume și facsimilele executate de pe bunuri culturale mobile clasate trebuie să fie marcate vizibil, pentru a nu fi confundate cu originalul – ele vor purta mențiunea *copie, facsimil, tiraj postum*, numele autorului și anul în care au fost realizate.

Capitolul IV, destinat conservării și restaurării bunurilor culturale mobile clasate, prevede la Articolul 29 că în situația în care proprietarul bunului cultural mobil clasat în tezaur este o persoană fizică care nu are posibilități financiare pentru acoperirea cheltuielilor de conservare și restaurare, aceste operațiuni, vor fi finanțate, parțial sau integral, de la bugetul de stat, ori de la bugetele locale. În cazul vânzării bunului cultural mobil, costurile de restaurare vor fi restituite de proprietarul-vânzător instituției finanțatoare.

Legea serviciilor poștale, publicată în *Monitorul Oficial* nr. 83/12 iulie 1996, la Articolul 23 enumeră exceptările de la tarifele poștale ale administrațiilor poștale. Acestea se referă la trimerile poștale ale administrațiilor poștale și oficiile lor, schimbul de trimiteri între organele Uniunii Poștale Universale și organele uniunilor regionale, între organele acestor uniuni și cele expediate de acestea către administrațiile poștale sau oficiile lor, trimerile poștale care conțin înscrisuri în relief și înregistrări sonore, pentru folosința nevăzătorilor, transmise de asociațiile nevăzătorilor sau adresate acestora, alte trimiteri specifice, în convențiile și acordurile internaționale la care România este parte. Deși între aceste convenții semnate de statul român, există și aceea a reducerii tarifelor poștale pentru expedierea obiectelor cu caracter educativ, științific și cultural, legea uită să acorde orice înlesnire pentru această categorie de materiale.

Avându-se în vedere legislația europeană în vigoare, se emite *Ordonanța pentru modificarea și completarea Legii serviciilor poștale nr.83/1996*, publicată în *Monitorul Oficial*, nr.426/31 august 1999 prin care, pentru trimerile poștale, în țară și în străinătate, efectuate de muzee și biblioteci se va percepe un tarif redus cu 70% (Art.21, pct.5,6). De asemenea, se prevede a nu se supune tarifării schimburile poștale între biblioteci și muzee, în țară și în străinătate (Art.23, pct.2,3). De aceste modificări urmează a beneficia și instituțiile culturale din străinătate. Din păcate Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor nu aplică această ordonanță, așteptând compensații de la guvern.

Sunt cunoscute de toată lumea preocupările bibliotecarilor din România pentru informatizare. Realizarea unui sistem național informatizat al bibliotecilor este marele deziderat al bibliotecarilor.

Hotărârea Guvernului nr. 490/1991 care stabilește *concepția generală a informatizării societății românești* uită însă cu desăvârșire

bibliotecile. Comisia Națională de Informatizare, care ar fi putut să-și dea seama de rolul unui sistem informatizat de bibliotecă, nu întreprinde însă nimic spre a fixa un loc bibliotecilor și centrelor de informare și documentare în acest proces.

Prin Hotărârea Guvernului nr.645/15 august 2000 referitoare la *profilurile, specializările, durata studiilor, precum și titlurile obținute de absolvenții învățământului universitar*, la *profilul filologic* apar specializările: *bibliologie și știința informării; biblioteconomie; biblioteconomie – limba și literatura română sau o limbă și literatură străină* cu o durată de 4 ani și în urma absolvirii cărora se obține titlul de *licențiat în filologie*. De asemenea, la *profilul istorie* există specializarea *istorie-biblioteconomie* cu o durată de studii tot de 4 ani și obținerea titlului de *licențiat în istorie-biblioteconomie*.

La învățământul universitar de scurtă durată (3 ani) există *profilul biblioteconomie* cu specializarea *biblioteconomie-arhivistică* și acordarea titlului de *bibliotecar-arhivist*. Un alt profil, la aceeași formă de învățământ, este *filologie* cu specializările *bibliologie și muzeologie* și acordarea titlului de *bibliotecar-muzeolog*. Este interesant de remarcat că la noi titlul absolvenților specializărilor de bibliologie sau biblioteconomie, la învățământul de 4 ani, nu este, cum ar fi firesc și cum este în alte țări, de bibliotecar ci de licențiat în filologie. Poate Federația Asociațiilor de Bibliotecari din România va face demersuri în această direcție.

La scurtă vreme după aceasta apare Hotărârea Guvernului nr. 999/26 octombrie 2000 care stabilește *nomenclatorul domeniilor și al specializărilor universitare de lungă durată din cadrul instituțiilor de învățământ superior de stat și particulare*. Specializarea este un program universitar bine definit printr-o anumită structură curriculară și o anumită durată, destinat formării unor competențe profesionale, cu o adresabilitate cât mai largă pe piața muncii (Art. 1). Se admit și specializări duble, prin combinarea celor existente deja într-o universitate, pe baza curriculumului și a sistemului de credite transferabile (Art. 3). În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a acestei hotărâri, în fiecare instituție de învățământ superior, se va proceda la compatibilizarea vechiului nomenclator de specializări cu noul nomenclator de specializări (Art. 5). În *domeniul științelor comunicării și informării*, cel de-al cincisprezecelea domeniu pe listă, se află specializările *bibliologie, documentare, arhivistică*.

În studiul de mai sus, am încercat să abordăm doar aspectele principale, în opinia noastră, legate de legislația de bibliotecă, fără pretenția de a fi epuizat subiectul, de o complexitate deconcertantă. Ne oprim aici, așteptând cu nerăbdare apariția Legii bibliotecilor care, sperăm, să limpezească multe din problemele biblioteconomiei românești contemporane.

Notă:

1. În tratarea temei de față, pentru cele două perioade analizate, am încercat să prezentăm, pe cât posibil, legile și decretetele, în ordine cronologică. Am ținut însă seama și de criteriul tematic, spre a avea o anumită continuitate a problematicii discutate.

LISTA LEGISLAȚIEI COMENTATE ÎN LUCRARE

Legi, decrete, hotărâri și ordonanțe

- Decretul nr.17/1949 al Ministerului Artelor și Informațiilor pentru editarea și difuzarea cărții, p.358.
- Hotărârea nr. 1542/1951 a Consiliului de Miniștri privind măsurile ce trebuie luate pentru îmbunătățirea activității bibliotecilor din Republica Populară Română, p.343,347,357.
- Hotărârea nr. 144/1951 al Consiliului de Miniștri privind fixarea cadrului financiar pentru desfășurarea activității bibliotecilor, p.346.
- Decretul nr. 409/1955 al Marii Adunări Naționale privind reglementarea transmiterii bunurilor proprietatea statului, p.350.
- Hotărârea nr.62/1960 a Consiliului de Miniștri privind autorizarea unor biblioteci să efectueze schimbul de tipărituri, periodice științifice proprii și microfilme cu instituțiile similare din străinătate, p.349.
- Decretul nr. 835/1964 al Consiliului de Stat pentru ratificarea Convenției UNESCO privind Schimburile Internaționale de Publicații, întocmită la Paris, la 5 decembrie 1958, p.349.
- Decretul nr. 836/1964 al Consiliului de Stat referitor la ratificarea Convenției UNESCO privind Schimbul de Publicații Oficiale și Documente Guvernamentale, p.349.
- Legea nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderii în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste, p. 354,381.

- Hotărârea nr.2230/1969 a Consiliului de Miniștri privind gestionarea bunurilor materiale ale organizațiilor socialiste, p. 354..
- Hotărârea nr. 877/1970 a Consiliului de Miniștri privind unele măsuri referitoare la organizarea unor instituții și întreprinderi cultural-artistice,
- Legea nr.2/1971 privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste,
- Decretul nr. 476/1971 al Consiliului de Stat pentru modificarea articolului 8 din Legea nr.2/1971 privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste,
- Decretul nr. 703/1973 al Consiliului de Stat privind stabilirea normelor de structură pentru instituțiile cultural-educative, p. 351,352,353.
- Legea nr. 63/1974 privind ocrotirea patrimoniului cultural național al Republicii Socialiste România,p.355.
- Decretul nr. 83/1976 al Consiliului de Stat privind aprobarea normelor de structură și a structurilor organizatorice-tip pentru instituțiile cultural-educative din subordinea Ministerului Educației și Învățământului, p. 352.
- Decretul nr. 138/1974 al Consiliului de Stat privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile de informare documentară, p. 353,361.
- Hotărârea nr. 311/1975 a Consiliului de Miniștri privind criteriile de stabilire a valorilor nominale ale bunurilor din patrimoniul cultural național.
- Decretul nr.49/1982 al Consiliului de Stat privind scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe și de clasarea unor bunuri materiale din administrația unităților socialiste de stat,
- Decretul nr. 10/1986 al Consiliului de Stat pentru aprobarea catalogului formularelor tipizate, p. 359.
- Decretul nr. 89/1990 al Consiliului Provizoriu de Uniune Națională privind desființarea Comisiei Guvernamentale pentru raționalizarea sistemului de evidență, p. 359.
- Decretul lege nr.141/1990 al Consiliului Provizoriu de Uniune Națională privind organizarea activității de informare și documentare, p.361.
- Hotărârea Guvernului nr. 490/1991 privind concepția generală a informatizării societății românești, p.390.
- Ordonanța Guvernului nr. 9/1992 privind organizarea statisticii publice, p. 374.
- Ordonanța Guvernului nr. 19/1992 privind activitatea de standardizare din România, p. 375.
- Ordonanța Guvernului nr. 27/1992 privind unele măsuri pentru protecția patrimoniului cultural național, p.

- Legea nr. 15/1994 privind amortizarea capitalului imobilizat în active corporale și necorporale, p. 379.
- Legea nr.32/1994 privind sponsorizarea,p.371.
- Legea nr. 54/1994 pentru modificarea unor prevederi din Legea 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste, p. 379.
- Ordonanța Guvernului nr. 68/1994 privind protejarea patrimoniului cultural național, p. 383.
- Legea nr. 111/1995 privind constituirea, organizarea și funcționarea Depozitului legal de tipărituri și alte documente grafice și audiovizuale, p. 376.
- Legea nr. 84/1995 – Legea învățământului, p.383,368.
- Legea nr. 83/1996 – Legea serviciilor poștale, p. 389.
- Ordonanța nr. 116/1999 pentru modificarea și completarea Legii serviciilor poștale nr. 83/1996, p. 390.
- Legea nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic, p. 383.
- Ordonanța Guvernului nr. 54/1997 pentru modificarea și completarea Legii nr. 15/1994 privind amortizarea capitalului imobilizat în active corporale și necorporale, p. 379.
- Hotărârea Guvernului nr. 684/1998,p. 379.
- Ordonanța Guvernului nr.36/1998 pentru modificarea și completarea Legii nr.32/1994 privind sponsorizarea,p.371.
- Ordonanța Guvernului României nr. 84/1998 privind constituirea Fondului de susținere a bibliotecilor din învățământ, p. 369,370.
- Ordonanța Guvernului nr. 102/1998 privind Formarea profesională continuă prin sistemul educațional, p. 373.
- Hotărârea Guvernului nr. 645/ 2000 privind profilurile, specializările, durata studiilor, precum și titlurile obținute de absolvenții învățământului universitar, cursuri de zi, p.390.
- Hotărârea Guvernului nr. 999/2000,p.391.
- Legea 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, p. 387.

Instrucțiuni – Ordine – Dispoziții – Adrese

- Ordinul nr. 144/1956 al ministrului culturii privind Instrucțiunile pentru păstrarea securității și igienei fondurilor bibliotecii, p. 347.
- Ordinul 395/1956 al ministrului culturii privind schimbul de publicații între bibliotecile din sistemul Ministerului Culturii, p. 348.
- Ordinul nr. ./1958 al ministrului culturii privind norme pentru organizarea împrumutului între biblioteci, p.348.

- Instrucțiunile nr. 231/1966 ale Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă privind casarea cărților și publicațiilor, p.350.
- Ordinul ministrului învățământului nr. 39/1970 privind Instrucțiunile pentru aplicarea Legii nr. 22 din 18 noiembrie 1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste și a HCM nr. 2230 din 8 decembrie 1962 privind gestionarea bunurilor materiale ale organizațiilor socialiste, p.354.
- Ordinul ministrului finanțelor nr. 596/1970 privind Normele metodologice pentru contabilizarea unităților bugetare, p.351.
- Adresa nr.27672/1975 a Ministerului Educației și Învățământului privind topografierea publicațiilor, p.356.
- Instrucțiunile nr. 86 /1981 ale Consiliului Culturii și Educației Socialiste privind activitatea anticariatelor de stat, p. 356.
- Dispoziția nr. 551/1983 a Consiliului Culturii și Educației Socialiste privind inventarierea publicațiilor, p. 356.
- Norme de utilizare a formularelor tipizate nr.744/1987, aprobate de Comisia Guvernamentală , p. 359.
- Ordinul nr. 66/1991 al ministrului culturii privind conservarea fondului național de tipărituri și alte materiale grafice și audiovizuale și al întocmirii statisticii naționale asupra acestora, p. 378.
- Ordinul nr. 252/1991 al Secretariatului General al Guvernului privind clădirile în care își desfășoară activitatea instituțiile culturale, p. 361.
- Adresa nr. 14415/1992 a Ministerului Culturii privind recuperarea publicațiilor de la cititori, p. 362, 383.
- Ordinul nr.452/1992 al ministrului culturii privind Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor publice de stat, p. 363.
- Ordinul nr. 36293/1993 al ministrului educației naționale privind normarea bibliotecarilor școlari, p. 362.
- Ordinul nr. 6566/1994 al ministrului învățământului privind Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare, p. 364.
- Ordinul nr. 1015/1994 al ministrului culturii referitor la Normele metodologice privind completarea colecțiilor de cărți, periodice și alte documente grafice și audiovizuale ale bibliotecilor publice de stat, p. 381.
- Ordinul nr. 111/1995 al ministrului culturii privind Cadrul organizatoric al desfășurării activității de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului din domeniul culturii și artei, p. 371.
- Ordinul nr. 1086/1995 al ministrului culturii privind Regulamentul de organizare și funcționare a Bibliotecii Naționale a României, p. 365.

- Ordinul nr. 1029/1996 al ministrului culturii privind tarifele pentru serviciile și activitățile depuse de Centrul de Perfecționare a Personalului din Cultură și Artă de Pregătire Postliceală și Postuniversitară, p. 373.
- Ordinul nr. 1284/1996 ministrului culturii pentru aprobarea Normelor metodologice privind criteriile unice de clasare a bunurilor culturale care fac parte din patrimoniul cultural național și a metodologiei de eliberare a adevărurilor de export precum și Regulamentului privind desfășurarea activităților comerciale cu bunuri culturale, p. 385.
- Ordinul nr. 3586/1996 al ministrului învățământului privind Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecilor centrale universitare și a bibliotecilor instituțiilor de învățământ superior, p. 367
- Ordinul nr. 2017/1997 al ministrului culturii privitor la dispozițiile articolului 14 din Legea 22/1969, angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor, p. 381.
- Ordinul nr. 5133/1997 al ministrului învățământului privind actualizarea instrucțiunilor aprobate prin Ordinul nr. 39/1970 al ministrului învățământului și a Circularei nr. 40045/1974, date în aplicarea Legii nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestiunea bunurilor agenților economici, autorităților sau instituțiilor publice, p. 381.
- Ordinul nr. 3049/1998 al ministrului educației naționale privind Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Național al Bibliotecilor din Învățământ, p. 368.
- Adresa nr. 5069/1999 a ministrului culturii privind reevaluarea publicațiilor, p.382.
- Ordinul nr. 2062/2000 al ministrului culturii pentru aprobarea Normelor Metodologice privind evidența, gestionarea și inventarierea documentelor specifice bibliotecilor publice, p. 380.